

Dzięki funduszom europejskim można skutecznie wpływać na rozwój miasta

Z burmistrzem Siemiatycz Zbigniewem Radomskim rozmawia Przemysław Puch

Na gospodarczej mapie Polski Siemiatycze są swoistym fenomenem. Geograficznie należą do uboższej od innych regionów kraju tzw. ściany wschodniej. Natomiast w tym 16-tysięcznym mieście udało się uruchomić kapitał ludzki: zarejestrowanych jest około 800 firm prywatnych, stopa bezrobocia wynosi niecałe 7 proc. i nawet podczas kryzysu jest znacząco niższa od średniej krajowej. Oczywiście wskaźniki te w dużej mierze miasto zawdzięcza wyjazdom za pracą do Brukseli. Prawie co trzeci mieszkaniec miasta pracuje tam bądź pracował. Ale czy to tłumaczy wszystko? Jaka jest skuteczność wykorzystania środków unijnych przez miasto?

Siemiatycze jako beneficjent pomocy unijnej od lat wykorzystuje dostępne środki finansowego wsparcia inwestycji na swoim terenie. Wszystkie, złożone w poprzedniej perspektywie finansowej Unii Europejskiej przez miasto Siemiatycze wnioski o dofinansowanie przeszły pozytywnie ocenę formalną oraz merytoryczną. Ze względu na niewielką, w skali potrzeb, pulę środków na realizację inwestycji tylko jedno z wnioskowanych zadań nie uzyskało dofinansowania. Sądzę więc, że skuteczność aplikowania o środki z Unii Europejskiej jest w naszym przypadku dość wysoka. Pracownik zajmujący się zewnętrznymi źródłami finansowania inwestycji zatrudniony został już w 2003 r. Początki były trudne, zwłaszcza że wszyscy się uczyliśmy przekonując samych siebie do tej formy wsparcia. Jednak z biegiem czasu, jak pokazało doświadczenie, nowatorskie podejście do sprawy przyniosło wymierne rezultaty. W tej chwili w urzędzie funkcjonuje referat, który zajmuje się aplikowaniem o środki jak również ich rozliczaniem. Wnioski, które składamy, są wynikiem przemyślanej polityki strategicznej. Nie jest to koncert

życzeń, ale poparte analizami finansowymi gotowe do realizacji przedsięwzięcia inwestycyjne. Sądzę, że to jest właśnie klucz do sukcesu – szczegółowo zaplanowana, a następnie konsekwentnie wdrażana polityka inwestycyjna.

Czy wniosków jednak nie mogłoby być więcej?

Z całą pewnością moglibyśmy składać ich o wiele więcej, jednakże możliwości finansowe gminy na to nie pozwalają. Poszukując źródeł finansowania pomysłów, Siemiatycze korzystają często ze środków krajowych. Ich pozyskanie jest o wiele łatwiejsze, a procedura rozpatrywania dokumentacji trwa znacznie krócej. Oczywiście nie umniejsza to roli, jaką zajęły fundusze Unii Europejskiej na mapie inwestycji w naszej gminie, ale także zrealizowanych przy wsparciu UE inwestycji w całym kraju. Większość zadań nie mogłaby być zrealizowana bez finansowego wsparcia Unii Europejskiej. Z mojego punktu widzenia uważam, że tylko przy pozyskaniu środków europejskich, w obecnym prawodawstwie, można skutecznie wpłynąć na rozwój miasta. Upatrując szansę rozwoju Siemiatycz, staram się brać udział we wszystkich programach, które mogą wpłynąć pozytywnie na jego wizerunek. Niestety nie zawsze jako miasteczko niespełna 16-tys. mamy równe szanse. Kryteria stawiane przyszłym beneficjantom eliminują nas już na wstępie.

W jakich programach bierze udział miasto Siemiatycze?

Siemiatycze ze względu na swój miejski charakter mają zdecydowanie ograniczone możliwości aplikowania o środki z Unii Europejskiej. Korzystały z programu PHARE, ZPORR. Obecnie miasto zamierza realizować zadania inwestycyjne w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pod-

laskiego oraz Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. W urzędzie oraz w jednostkach podległych prowadzone są projekty w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wymiana kulturalna mieszkańców miast partnerskich realizowana była ze środków Komisji Europejskiej oraz Programu Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

Jakie inwestycje udało się przeprowadzić, wykorzystując środki unijne?

Siemiatycze, małe miasto na Podlasiu, aspirujące do rangi lokalnego centrum rozwoju, stara się prowadzić politykę inwestycyjną zmierzającą do realizacji strategicznych celów rozwoju miasta. Przede wszystkim dąży do unormowania sytuacji wodno-ściekowej w otoczeniu zbiorników wodnych. Tereny te mają bowiem z jednej strony ogromne braki w infrastrukturze technicznej, a z drugiej tkwi tam potencjał rozwoju w postaci środowiska przyrodniczego. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej, przy wysokim stopniu zwodociągowania, stanowi priorytet rozwoju gminy. Dlatego też większość prowadzonych w ubiegłych latach inwestycji dotyczyło właśnie gospodarki wodno-ściekowej, w tym znaczna część była współfinansowana ze środków Unii Europejskiej. W ramach funduszy przedakcesyjnych Siemiatycze uzyskały dofinansowanie zadania „Wspólne inwestycje infrastrukturalne w Siemiatyczach szansą regionu” w ramach programu PHARE. Cena kontraktowa inwestycji wyniosła ostatecznie 95 tys. 257 euro i została sfinansowana w 75 proc. z funduszy PHARE-2003. W wyniku realizacji projektu zostały stworzone warunki do kreowania nowych, trwałych miejsc pracy poprzez uzbrojenie terenów pod inwestycje. Wybudowano 1058 metrów kanalizacji sanitarnej oraz 1095 metrów wodociągu, dzięki czemu powstała po-

wierzchnia 5,1 ha uzbrojonego terenu. Biorąc pod uwagę fakt, że do tej pory miasto nie posiadało terenów przeznaczonych pod inwestycje, spełniających oczekiwania potencjalnych inwestorów, realizacja projektu wpłynęła na poprawę tego stanu. Stworzone zostały warunki infrastrukturalne dynamizujące rozwój społeczno-gospodarczy, na bazie których ma szansę powstać w Siemiatyczach duży zakład produkcyjny, który w przyszłości stałby się katalizatorem rozwoju gospodarczego tego obszaru. Równoległe miasto prowadziło inwestycję polegającą na budowie kanalizacji sanitarnej wzdłuż siemiatyckich zalewów wodnych finansowaną ze środków Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. W ramach tego zadania wybudowano w ulicach Głowackiego i Powstania Styczniowego kanalizację sanitarną grawitacyjną o długości 2685 metrów, ciśnieniową (783 metrów) i przepompownię ścieków P1 i P2. Całkowity koszt inwestycji wyniósł 3 mln 462 tys. 859 zł netto. Budowa kanalizacji sanitarnej finansowana była w 74,82 proc. z EFRR w ramach ZPORR.

Mając na względzie przyjęte plany inwestycyjne zawarte w wieloletnim planie inwestycyjnym, miasto Siemiatycze postarało się również o środki z pomocy technicznej na przygotowanie dokumentacji niezbędnej do złożenia wniosku o dofinansowanie w nowej perspektywie 2007–2013. W efekcie zaakceptowanego wniosku zostało wykonane studium wykonalności przez Konsorcjum Mott MacDonald dla inwestycji pt. „Budowa kanalizacji sanitarnej w ulicach Annapolskiej i Żeromskiego w Siemiatyczach” niezbędne do ubiegania się o środki z funduszy Unii Europejskiej. Uzyskane wsparcie pochodziło z programu PHARE – Przygotowanie projektów do wsparcia z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Jakie inwestycje są w trakcie realizacji?

W chwili obecnej miasto Siemiatycze przygotowuje się do złożenia aplikacji do Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Na mocy podpisanego w 2007 r. porozumienia z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska w ramach środków pozostających w ich dyspozycji miasto przygotowuje studium wykonalności

Zbigniew Radomski, burmistrz miasta Siemiatycze

oraz wniosek aplikacyjny dla zadania „Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Siemiatycze”. Przygotowanie dokumentów aplikacyjnych w 75 proc. jest współfinansowane ze środków Unii Europejskiej. Równoległe kompletowana była dokumentacja techniczna dla całego zakresu zadania. Dzięki temu w najbliższym czasie złożony zostanie wniosek o dofinansowanie inwestycji ze środków PO IiŚ.

W najbliższym czasie zostanie podpisana umowa o dofinansowanie przebudowy dróg miejskich w ramach RPO Województwa Podlaskiego. Planowana wartość projektu to 1 mln 206 tys. zł. Miasto Siemiatycze realizuje również projekty miękkie w ramach PO Kapitał

Ludzki, min. projekt rozwojowy skierowany do najmłodszych mieszkańców miasta realizowany przez przedszkola miejskie, „Radosny Przedszkolak”. Projekt jest realizowany w ramach IX priorytetu „Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach” Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Wartość zadania to ponad 390 tys. zł. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Siemiatyczach rozpoczął w ubiegłym roku realizację projektu systemowego w ramach priorytetu VII „Promocja integracji społecznej”. Wartość zadania w 2008 r. to ponad 130 tys. zł. Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych o niskich i zdezaktualizowanych kwalifikacjach zawodowych, klientów pomocy społecznej.

Fot. Archiwum urzędu

Jakie są plany inwestycji, które mogłyby być finansowane ze środków europejskich?

Jeszcze w tym roku miasto Siemiatycze zamierza złożyć komplet dokumentów o dofinansowanie projektu „Zapewnienie prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej na terenie miasta Siemiatycze” ze środków Funduszu Spójności. Planowana inwestycja obejmuje teren aglomeracji miasto Siemiatycze. Zamierza się uzupełnić brakującą sieć kanalizacji, wodociągu oraz zmodernizować węzeł osadowy w miejskiej oczyszczalni ścieków pod kątem likwidacji uciążliwości odorowych. Wartość projektu sięga blisko 60 mln zł. Jeżeli uda się uzyskać dofinansowanie, będzie to największa i najdroższa inwestycja realizowana przez miasto Siemiatycze. Nie wyklucza się możliwości przygotowania terenów pod inwestycję we wschodniej części miasta, a także złożenia aplikacji o środki na wybudowanie hali widowiskowo-sportowej na ponad 700 miejsc siedzących.

Jak oceniają Państwo skuteczność tej formy finansowania rozwoju miasta?

Finansowanie inwestycji ze środków Unii Europejskiej jest w wielu przypadkach jedyną realną możliwością kształtowania przestrzeni miasta. Wygospodarowanie w budżecie gminy wkładu własnego, który stanowi 15, 25, a czasem nawet 50 proc. wartości kosztów kwalifikowanych stanowi często poważny problem. W dobie przeliczania na barki samorządów coraz więcej zadań bez przekazywania przez administrację centralną odpowiednich ku temu kwot każde działanie dla zwiększenia dochodów gminy ma olbrzymią wagę. Mimo że przygotowano dokumentów do wniosku pochłania sporą część budżetu chętnie wykorzystujemy nadarżające się możliwości. Tylko w ten sposób można nadrobić pogłębiające się zaległości i braki w infrastrukturze.

Jak wygląda finansowanie przedsiębiorczości z funduszy europejskich?

Mieszkańcy oceniają pracę samorządu nie tylko z punktu widzenia wzrostu ekonomicznego, budowy infrastruktury drogowej, wodociągowej i kanalizacyjnej – pragną po prostu żyć w miejscu im przyjaznym. Rozdzwięk pomiędzy poczynaniami samorządu a oczekiwaniami mieszkańców jest naturalny

– myślenie w kategoriach ulicy różni się od ujęcia bardziej całościowego, w kategoriach rozwojowych. To, czy gmina będzie potrafiła wykorzystać własny potencjał mogący stanowić szansę na harmonijny rozwój lokalny, nie zależy tylko i wyłącznie od burmistrza, mimo iż często pada opinia, że został wybrany po to właśnie, by dbać o rozwój gminy. Odpowiedzialność spoczywa na wszystkich, zarówno na przedsiębiorcach, będących głównymi płatnikami w gminie i podmiotami tworzącymi miejsca pracy, na samorządzie rozumianym jako władza lokalna, jak również na organizacjach pozarządowych i nieformalnych grupach mieszkańców – oni także często mogą być i są inicjatorami i zarazem realizatorami działań na rzecz rozwoju społeczno-ekonomicznego gminy. Wszystkie podejmowane przez samorząd działania skierowane są do mieszkańców tego terenu, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych. Pracownicy urzędu udzielają informacji o możliwych źródłach dofinansowania, pomagają bezrobotnym przebrnąć przez biznesplan, wyjaśniają i tłumaczą zawiłości procedury wnioskowania o fundusze europejskie. W ewidencji działalności gospodarczej zarejestrowanych jest około 800 samodzielnych przedsiębiorców. Oczywiście nie wszyscy ubiegali się bądź zamierzają ubiegać się o wsparcie swoich inwestycji ze środków Unii Europejskiej. Z mojego rozeznania wynika, że szczególnie rozwijające się na terenie miasta firmy transportowe uzyskały pożyteczne wsparcie finansowe, także branża produkcyjna poszerzyła zakres usług dzięki funduszom europejskim, m.in. firma produkująca stolarkę okienną, przedsiębiorstwo działające w zakresie przetwórstwa runa leśnego.

W Siemiatyczach realizowane są usługi szkoleniowe w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej. Szczególnie osoby młode chętnie korzystają z tej formy wsparcia. Powiatowy Urząd Pracy dysponuje środkami finansowymi na założenie własnej firmy. Jest to najpopularniejsza forma pomocy dla osób bezrobotnych. Powstało wiele firm działających w handlu i usługach, dzięki środkom finansowym z Powiatowego Urzędu Pracy. Na terenie miasta mieści się oddział Podlaskiej Fundacji Rozwoju Regionalnego aktywnie wspierającej rozwój przedsiębiorczości na naszym terenie.

Jak wiadomo miasto Siemiatycze przystąpiło do programu w 2004 roku. Program „Żubr” narodził się z inicjatywy naukowców z Zakładu Badania Ssaków PAN w Białowieży. Głównym założeniem programu była ochrona populacji żubra połączona ze stworzeniem sieci inwestycji promujących walory naturalne województwa podlaskiego. Jak się rozwija znany w całej Polsce Program Ochrony Żubra?

Zakładano, że w wyniku podejmowanych działań inwestycyjnych powstanie szlak żubrowy – swoista kraina Żubra – ciągnąca się do Siemiatycz po Supraśl. W ramach programu miała być opracowana i wdrożona wizja spójnego produktu turystycznego obejmującego m.in. główny szlak turystyczny przebiegający przez krainę Żubra, symbole graficzne, znaki informacyjne, jednolitą koncepcję małej architektury opartą na tradycyjnym wzornictwie itp.

W miejscowościach położonych na obszarze krainy miała powstać sieć atrakcji turystycznych nawiązujących do przyrodniczo-kulturowych walorów Podlasia wyposażonych dodatkowo w bazę umożliwiającą wykorzystanie ich dla celów konferencyjno-edukacyjnych.

Ważnym punktem programu miało być opracowanie instrumentów wsparcia dla inwestorów rozszerzających bazę turystyczno-edukacyjną regionu i tworzących tym samym stałe miejsca pracy. Z założenia koncepcja krainy Żubra realizowana miała być w ścisłej współpracy z jednostkami samorządu terytorialnego, których obszary objęte zostały programem rozwoju regionalnego.

Koncepcja utworzenia krainy Żubra nie doczekała się jeszcze realizacji, choć pewne jej elementy odnajdujemy w działaniach poszczególnych samorządów oraz w projektach realizowanych przez ministerstwo. Mam tu na myśli chociażby regionalny szlak rowerowy, który będzie przebiegać przez pięć województw, a jego długość wyniesie dwa tysiące kilometrów. Inwestycja zostanie sfinansowana w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Z całą pewnością działanie w pojedynkę nie przyniesie spodziewanych efektów, dlatego też mam nadzieję, że koncepcja znajdzie w przyszłości poparcie i zainteresowanie władz.

Bardzo dziękuję za rozmowę. ■